

Leidraad

Werken aan veiligheid

Leidraad voor gemeenten voor de opdrachtverstrekking
aan lokale teams (voorheen kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor
lokale (wijk)teams en gemeenten)

Colofon

Vormgever

Dimitry de Bruin

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
a.	Aanleiding voor deze leidraad	4
b.	Wat is (on)veiligheid	4
2	Actualiseren: waarom en wat	6
a.	Het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming in ontwikkeling	6
b.	Hervormingsagenda	8
c.	Een doorkijkje richting de toekomst	9
d.	De in deze leidraad doorgevoerde actualisaties	9
e.	Leidraad in tijden van verandering	10
3	Visie op veiligheid	11
a.	Visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid	11
4	Wet maatschappelijke ondersteuning en de jeugdwet	13
5	Invulling van de wettelijke taken	14
a.	Gemeente als opdrachtgever	14
b.	Lokale teams	15
c.	De taken van Veilig Thuis,	19
d.	Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)	21
e.	Gecertificeerde instelling (GI)	22
f.	Samenloop van zorg en strafbare feiten bij huiselijk geweld en kindermishandeling	23
6	De opdrachtverstrekking	24
a.	Gemeentelijke visie op de aanpak van onveiligheid en opdracht	24
b.	Taken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling	25
c.	Samenwerkingsafspraken lokaal team, VT, RvdK en GI	30
7	Verantwoording	33

1 Inleiding

a. Aanleiding voor deze leidraad

Deze leidraad gaat over de verantwoordelijkheden die door de wetgever bij gemeenten zijn belegd voor hulp, ondersteuning en bescherming aan inwoners (van 0 -100) die te maken hebben met onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen. Deze leidraad beperkt zich daarmee tot onveiligheid die ontstaat als gevolg van verwaarlozing of als gevolg van psychisch, seksueel of lichamelijk geweld.

Om misverstanden te voorkomen, wijzen we u erop dat de wettelijke verantwoordelijkheden voor gemeenten op het gebied van een veilige leefomgeving verder reiken dan deze leidraad beschrijft.

Professionals geven – in opdracht van de gemeente– uitvoering aan de wettelijke taken die bij gemeenten zijn belegd voor inwoners die te maken hebben met onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen. In hun werk staan deze professionals voor moeilijke afwegingen in precaire situaties. Bij iedere afweging gaat het om het vinden van de goede balans in die specifieke casus. De interventie mag niet te licht of te laat zijn, maar tegelijkertijd ook niet te zwaar of te snel. Uitvoeringsorganisaties hebben daarom een duidelijke opdracht nodig van de gemeente met de bijbehorende randvoorwaarden om invulling te kunnen geven aan die opdracht. Met deze leidraad en de bijbehorende instrumenten kunnen gemeenten in samenspraak tot zo'n opdracht komen en deze continue onderhouden.

b. Wat is (on)veiligheid

Veiligheid verwijst naar je geaccepteerd, verbonden, geborgen, verzorgd en beschermd voelen. Vaker wordt veiligheid echter negatief gedefinieerd; als afwezigheid van onveiligheid. Veiligheid is dan de mate van afwezigheid van potentiële oorzaken van een gevaarlijke situatie of de mate van aanwezigheid van beschermende maatregelen tegen deze potentiële oorzaken. Onveiligheid in de context

van deze leidraad verwijst naar onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties; onveiligheid in opvoedsituaties en ontwikkelingsbedreiging, huiselijk geweld en kindermishandeling. Onder huiselijk geweld wordt verstaan: lichamelijke, seksuele en psychische vormen van geweld of bedreiging daarmee, door iemand die dichtbij het slachtoffer staat. Vormen van huiselijk geweld zijn onder andere kindermishandeling¹, oudermishandeling, eer-gerelateerd geweld, seksueel geweld, (ex-) partnergeweld (ook psychische mishandeling en stalking) en emotionele en fysieke verwaarlozing. Onder ontwikkelingsbedreiging tot slot, vatten we ook delictgedrag van jeugdigen.

1 Kindermishandeling: elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel.

2 Actualiseren: waarom en wat

In 2019 is Het kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten in opdracht van de VNG ontwikkeld. Het is een instrument waarmee gemeenten kunnen bepalen of ze voldoende invulling geven aan hun wettelijke taken en verantwoordelijkheden op het gebied van onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen. In de periode van het programma Geweld Hoort Nergens Thuis hebben veel gemeenten, in samenwerking met de lokale teams, aan de hand van dit kader hiervoor veel werk verzet en belangrijke stappen gezet waarop richting de toekomst verder kan worden gebouwd.

In september 2022 heeft de VNG besloten² het kader te actualiseren in samenhang met de ontwikkeling richting *Toekomstscenario kind en gezinsbescherming* (hierna Toekomstscenario) en vanwege de wens van de opdrachtgevers om de ontwikkeling van het Toekomstscenario te versnellen. Naast het Toekomstscenario is ook de Hervormingsagenda jeugd³ van invloed op deze leidraad, deze behandelen we daarom hieronder eveneens kort.

a. Het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming in ontwikkeling

Maart 2021 is het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming⁴ (hierna: Toekomstscenario) aangeboden aan de Tweede kamer. Doel van het Toekomstscenario is de hulp en ondersteuning aan inwoners, die te maken hebben met onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen, te verbeteren. De basis principes van het Toekomstscenario zijn gezins-/systeemgericht, eenvoudig, lerend, rechtsbeschermend en transparant. Het Toekomstscenario schetst een toekomstbeeld dat uitgaat van integraal systeem- en

2 Kamerbrief over verbetering van de jeugdbeschermingsketen, 14 september 2022

3 <https://vng.nl/artikelen/hervormingsagenda-jeugd>

4 Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming, maart 2021

mensgericht werken, een eenvoudig stelsel en een lerende omgeving. Het programma concretiseert en realiseert dit toekomstbeeld. Inmiddels wordt deze andere manier van werken in proeftuinen beproefd.⁵

Het Toekomstscenario is een majeure verandering voor alle betrokkenen, voor de Raad voor de Kinderbescherming, de Gecertificeerde Instellingen en Veilig Thuis, maar zeker ook voor de lokale teams. Het lokale (wijk)team vervult namelijk een centrale rol in het Toekomstscenario als laagdrempelige organisatie waar inwoners eenvoudig advies, hulp en ondersteuning kunnen krijgen. Voor inwoners die hulp en ondersteuning krijgen is én blijft het lokale team het vaste aanspreekpunt, ook als er sprake is van onveilige situaties. Waar nodig schakelen de lokale teams de expertise van partners uit de veiligheidsketen in. Voorwaarde voor deze betrokkenheid is echter altijd dat de inwoner hier mee instemt. Kortom, sterke lokale (wijk)teams zijn essentieel voor een succesvolle implementatie van het Toekomstscenario. Het gaat om teams die zelf hulp kunnen verlenen, die werken met een brede blik (domein overstijgend), die oog hebben voor alle leden van het gezin/huishouden en oog hebben voor onderliggende oorzaken en patronen.

Uit het Toekomstscenario: 'Het Lokaal Team hanteert een brede blik en heeft basiskennis over jeugd- en volwassenproblematiek, hulp, bestaanszekerheid, voor-schoolse voorzieningen, onderwijs, huisvesting en vrouwenopvang. Het Lokaal Team doet een eerste onderzoek en inventariseert wat het gezin nodig heeft. In geval van zorgen over de veiligheid in het gezin en/of een ontwikkelingsbedreiging bij het kind, onderzoekt het team, samen met het gezin, welke feiten aanleiding geven tot bezorgdheid en welke vervolgstappen gepast zijn. De jeugdgezondheidszorg, het jongeren(welzijns)werk en het schoolmaatschappelijk werk hebben een rol in preventie en signalering. <...> Waar nodig betreft het Lokaal Team specialistische expertise. Hierbij kan gedacht worden aan schuldhulpverlening, specialistische kind- en volwassenhulp, of de GGZ voor jeugd en/of volwassenen. Het Lokaal Team heeft daarmee ook een netwerkfunctie. Zij dragen niet over, maar zetten (jeugd)hulp in en schakelen waar nodig (veiligheids)expertise in.⁶ Er ontstaat dan een gezamenlijke verantwoordelijkheid.'⁷

In het Toekomstscenario wordt het nieuw te ontwikkelen Regionaal Veiligheidsteam geïntroduceerd: *'Hierin is specialistische expertise op ontwikkelingsbedreiging en*

5 Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming, maart 2021 en Eerste voortgangsrapportage van het programma Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming, november 2022. Programmaplan Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming 2023-2026'

6 Dit houdt in dat het lokale (wijk)team het vaste aanspreekpunt voor het gezin blijft.

7 <https://open.overheid.nl/repository/ronl-79dad0a9-c043-4a8b-8d15-f65d288242d2/1/pdf/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming.pdf>

veiligheid beschikbaar om gezinnen te ondersteunen. Het Regionaal Veiligheidsteam voert daarnaast kinderbeschermingsmaatregelen uit. Het Regionaal Veiligheidsteam wordt betrokken via het Lokaal Team of via meldingen van burgers, politie en andere professionals.⁸

In de proeftuinen beproeven onder andere Veilig Thuis (VT), de Gecertificeerde Instellingen (GI's) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) de samenwerking als Regionaal Veiligheidsteam (RVT). Dit gebeurt veelal in nauwe samenhang en samenwerking met het lokale team.

b. Hervormingsagenda⁹

De Hervormingsagenda Jeugd¹⁰ moet leiden tot verbetering van de hulpverlening en een financieel beheersbaar en duurzaam jeugdstelsel. Met de agenda wil de vijfhoek én het stelsel verbeteren én de uitvoering versterken. De vijfhoek bestaat uit het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en de VNG. Eén van de maatregelen is versterking van de gemeentelijke toegang met stevige lokale teams.

Het gaat om teams die multidisciplinair werken; een brede analyse kunnen uitvoeren; zelf hulp kunnen verlenen; het vaste aanspreekpunt zijn voor inwoners; meewerken aan de sociale basis en collectieve oplossingen; de regie zoveel mogelijk bij de inwoners laten liggen; handelen met een brede blik, expertise kunnen bijschakelen; kunnen samenwerken met informele steunfiguren en ervaringsdeskundigen; kunnen samenwerken met relevante partners; kunnen schakelen bij acute zorg; en veiligheidsexpertise kunnen inzetten indien noodzakelijk.

De taken en verantwoordelijkheden van lokale teams zullen in een convenant stevige lokale teams worden vastgelegd, waar deze leidraad dan in zal worden opgenomen.

Voor de stevige lokale teams wordt een implementatieprogramma, ondersteuningsprogramma en monitoring ingericht. Deze inrichting zal in nauwe verbinding met het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming worden vorm gegeven.

8 <https://open.overheid.nl/repository/ronl-79dad0a9-c043-4a8b-8d15-f65d288242d2/1/pdf/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming.pdf>

9 [Hervormingsagenda jeugd](#)

10 <https://vng.nl/sites/default/files/2023-05/07b-hervormingsagenda-jeugd.pdf>

c. Een doorkijkje richting de toekomst

De Hervormingsagenda en het Toekomstscenario gaan leiden tot aanpassingen van het stelsel en de structuur. Zo is als onderdeel van de Hervormingsagenda besloten om een eenduidig, niet vrijblijvend kader voor lokale teams vast te stellen, waar deze leidraad dan in geïntegreerd zal worden.¹¹ En het programma Toekomstscenario leidt onder andere tot de oprichting van een regionaal veiligheidsteam en tot aanpassingen van de wet en regelgeving. Zolang echter de besluitvorming daaromtrent niet rond is, sluiten we met deze leidraad aan op de huidige kaders en geldende wet- en regelgeving.

Dat neemt niet weg dat gemeenten in hun opdrachtgevende rol rekening kunnen houden met, dan wel anticiperen op deze verwachte veranderingen. Het gaat dan om:

- Meer nadruk op de opdrachtgevende rol van gemeenten in het lokale en regionale netwerk. Het gaat om het organiseren en faciliteren van netwerksamenwerking tussen partners die leidt tot afgestemd werken aan veiligheid. En daarnaast het in samenspraak verstrekken van afgestemde opdrachten aan de verschillende organisaties.
- Het inrichten van stevige lokale teams die ook zelf hulp kunnen verlenen.
- Het integraal systeem- en mensgericht aan de veiligheid in thuissituaties.

d. De in deze leidraad doorgevoerde actualisaties

De aanpassing bestaat uit:

- Een nieuwe naam die de opdrachtgevende rol van gemeenten meer benadrukt, namelijk: Werken aan veiligheid/ leidraad voor gemeenten voor de opdrachtverstrekking aan lokale teams.
- de wijze waarop de RvdK en de Gecertificeerde Instellingen aansluiten op het lokale team. In het oorspronkelijke kader werd immers alleen de aansluiting met VT beschreven.
- verwerking van de ervaringen die gemeenten sinds 2019 hebben opgedaan met het gebruik van het kwaliteitskader.

11 Kamerbrief over verbetering van de jeugdbeschermingsketen, 14 september 2022

e. Leidraad in tijden van verandering

Kwaliteitsstandaarden, richtlijnen, leidraden enzovoorts zijn er vanwege positieve en legitieme redenen. De standaarden operationaliseren de bedoeling van het beleid, via de eisen die gesteld worden aan de organisatie, processen, houding, gedrag, expertise, mensen en middelen. Dat is waardevol, maar kan in de weg zitten als de wereld verandert en het stelsel mee moet veranderen. Op dat moment kunnen standaarden (onbedoeld) losgezongen vinkenlijstjes worden. Daarom is een integrale dialoog over opbrengsten uit de zelfscan¹² behorend bij deze leidraad van cruciaal belang.

Deze actualisatie beweegt mee met de ontwikkelingen die gaande zijn. De actualisatie sluit aan en borduurt voort op de ontwikkelingen die bij veel gemeenten al een aantal jaren gaande zijn. Dit laat onverlet dat nu al duidelijk is, dat nieuwe actualisaties in de toekomst nodig zullen zijn.

We roepen gemeenten daarom op deze leidraad als 'ondergrens' te hanteren en waar mogelijk te anticiperen op werken conform het Toekomstscenario, volgens het principe pas toe of doe het vanuit de bedoeling beargumenteerd anders.

12 Bij deze leidraad is een zelfscan in ontwikkeling, zodra deze beschikbaar is wordt deze gepubliceerd onder andere op de VNG website

3 Visie op veiligheid

De VNG adviseert de visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid¹³ als leidraad voor gemeenten in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling en in hun taken in de kind- en gezinsbescherming. Deze visie is door de ministeries van VWS en Justitie en Veiligheid (JenV) en andere partners in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling (waaronder vrouwenopvang, Veilig Thuis, politie en justitiepartners) omarmd en is ook verankerd in het Toekomstscenario¹⁴. Het samen met kinderen en volwassenen, gezinnen en huishoudens werken aan veiligheid heeft hiermee een prominente plaats in de vrijwillige ondersteuning en hulp die in opdracht van gemeenten door de lokaal team aan een gezin/huishouden worden geboden.

De visie is vooral goed toepasbaar wanneer kindermishandeling of huiselijk geweld is vastgesteld. Het lokale team is echter ook bij huishoudens betrokken, waar die duidelijkheid er (nog) niet is. Huishoudens waarover zorgen zijn, waarover het vermoeden is dat de veiligheid in het geding is, waar tegenstrijdige signalen worden waargenomen en de professional het (nog) niet weet. Voordat de professional dan met het huishouden kan gaan werken aan veiligheid, is verkenning van het probleem, een gezamenlijk beeld van het probleem en gedeeld probleembesef noodzakelijk. De professional zal dan eerst tijd moeten investeren in aansluiten, doorvragen, benoemen van de vermoedens en zorgen en in gesprek gaan. Dit laat echter onverlet dat ook dan de professional werkt volgens de meldcode.

a. Visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid

De visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid¹⁵ gaat uit van de volgende drie stappen:

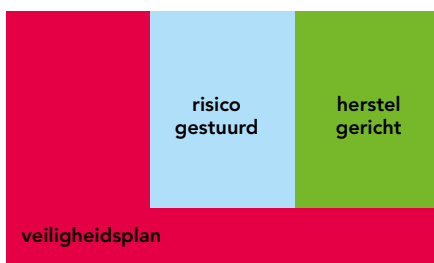
13 Voorheen visie gefaseerde ketenzorg 'Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg', GGD GHOR Nederland, mei 2016. https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/visie_gefaseerd_samenwerken_aan_veiligheid_januari2021.pdf

14 Programmaplan Geweld hoort nergens thuis, 2018

15 Voorheen visie gefaseerde ketenzorg 'Eerst samenwerken voor veiligheid, dan samenwerken voor risicogestuurde zorg', GGD GHOR Nederland, mei 2016. https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/visie_gefaseerd_samenwerken_aan_veiligheid_januari2021.pdf

- Eerst werken aan de directe veiligheid met veiligheidsvoorwaarden en een veiligheidsplan. Door bijvoorbeeld vroegtijdige afstemming van veiligheidsmaatregelen lopen interventies naast elkaar en in aanvulling op elkaar, in plaats van na elkaar. De kans op bijdrage aan herstel van de veiligheid neemt hierdoor toe. Doel: directe veiligheid.
- Dan risicogestuurde zorg inzetten om de risicofactoren voor herhaling van geweld en onveiligheid aan te pakken (stabiele veiligheid).
- En vervolgens ondersteuning of behandeling bieden voor herstel. Doel: de negatieve gevolgen van het geweld/onveiligheid worden hersteld of beperkt.

De visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid gaat ervan uit dat alle bij een gezin/huishouden betrokken professionals met elkaar samenwerken, samen met alle leden van het gezin/huishouden en hun netwerk, om eerst directe veiligheid te creëren en daarna aan stabiele veiligheid te werken.¹⁶

16 Informatiedeling in het bijzijn van het gezin/huishouden kan eventueel dilemma's en discussies ten aanzien van het recht op privacy voorkomen.

4 Wet maatschappelijke ondersteuning en de jeugdwet

Gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo 2015) en de Jeugdwet.

Artikel 2.1.2. uit de Wmo beschrijft de verantwoordelijkheden van gemeenten ten aanzien van huiselijk geweld; het gaat onder andere om 'huiselijk geweld te voorkomen en te bestrijden' en maatwerkvoorzieningen te verlenen.

In hoofdstuk 2 van de Jeugdwet de verantwoordelijkheden van gemeenten op het gebied van kindermishandeling en ontwikkelingsbedreiging wordt beschreven. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor 'gemeentelijk beleid inzake preventie, vrijwillige jeugdhulp en kinderschermingsmaatregelen en jeugdreclassering'.

Dit betekent dat gemeenten een opdrachtgevende verantwoordelijkheid hebben voor de preventieve aanpak, de hulp in het vrijwillig kader, de toegang tot de specialistische hulp, Veilig Thuis (Wmo hfst. 4) en de Gecertificeerde instelling (JW hfst 3 en 4).

Deze leidraad richt zich specifiek op opdrachtgevende rol van gemeenten ten aanzien van de hulp die lokale teams verlenen in het vrijwillig kader.

5 Invulling van de wettelijke taken

Allereerst zijn mensen zelf verantwoordelijk voor de veiligheid binnen hun gezin/huishouden.

Het signaleren van onveiligheid en de zorgen of vermoedens bespreken is vervolgens een verantwoordelijk van iedereen. Die verantwoordelijkheid geldt niet alleen voor de overheid en professionals.

De wettelijke verantwoordelijkheden om mensen te beschermen zijn in het voorgaande hoofdstuk beschreven. Professionals die uitvoering geven aan deze verantwoordelijkheden, dienen op basis van de wet Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling een professionele afweging te maken. of, wanneer er sprake is van (vermoedens van) acuut of structureel geweld een melding doen bij Veilig Thuis nodig is. Ook in die gevallen waar het mogelijk is om zelf hulp te verlenen of te organiseren. De meldcode geldt voor professionals in de sectoren justitie, gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, maatschappelijke ondersteuning, (jeugd)hulp (waaronder de lokale (wijk)teams). Zie hiervoor ook de wet¹⁷.

a. Gemeente als opdrachtgever

Werken aan veiligheid is integraal onderdeel van de Wmo en de Jeugdwet. Deze wetten dragen gemeenten op zorg te dragen voor: een beleidsplan en verordening, een aanbod van algemeen toegankelijke voorzieningen, de organisatie van de toegangstaken, de inrichting van een VT-organisatie, de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering door een GI en het aanbod van maatwerkvoorzieningen.

Deze leidraad richt zich specifiek op de opdrachtgevende rol van gemeenten ten aanzien van het lokale team. De centrale rol die het lokale team speelt in het werken aan veiligheid kan zij echter alleen goed invullen, als de gemeente op

17 Wet verplichte meldcode Huiselijk geweld en kindermishandeling

samenhangende wijze invulling geeft aan al de hierboven genoemde verantwoordelijkheden. Want hoewel de verschillende spelers in het sociaal domein verschillende taken en bevoegdheden hebben, hebben zij allemaal een taak en verantwoordelijkheid in het werken aan veiligheid. Om te komen tot een afgestemde werkwijze waarbij de inwoner centraal staat, is het belangrijk dat de gemeente de regie neemt op een voortdurende dialoog tussen partners onderling en met de gemeente. Om zodoende samenwerking en reflectie te organiseren en te faciliteren en tot afgestemde opdrachten te komen. Het gaat hierbij ook om samenwerking met veiligheidspartners, onderwijs, gezondheidszorg en de lokale partners voor ouderenzorg.

Deze leidraad geeft handvatten voor het werken aan veiligheid door het lokale team. In de werkwijze volgens het Toekomstscenario is en blijft het lokale team het vaste aanspreekpunt voor inwoners, ook als er sprake is van onveiligheid. Als het lokale team aanvullende expertise of bevoegdheden nodig heeft kan zij onder andere een beroep doen op VT, de RvdK en GI. Ook de inzet van andere partners zoals de GGZ en schuldhulpverlening zijn cruciaal. Deze samenwerking, waarbij partijen idealiter volgens het Toekomstscenario op elkaar aansluiten, in plaats van gezinnen/huishoudens over te dragen, is essentieel.

In de paragrafen hieronder worden de verantwoordelijkheden die de wetgever bij het college legt voor de toegang, uitgewerkt naar taken voor het lokale team. Vanwege de wederzijdse afhankelijkheid met VT, de RvdK, GI en de justitiële partners, beschrijven we ook kort de taken van deze drie organisaties. Ook komt kort 'Veiligheid voorop' aan de orde.

b. Lokale teams

Veel gemeenten werken met lokale teams voor de toegang tot specialistische zorg die bovendien zelf lichte hulp verlenen. Gemeenten bepalen zelf in welke vorm zij deze teams organiseren en hoe ze de teams noemen. Hier in dit document gebruiken we de term 'lokaal team'. Samen met de andere voorzieningen (sociale basisvoorzieningen als vrijwilligerswerk, mantelzorg, welzijn, algemene voorzieningen, buurthuizen) hebben zij een belangrijke rol in de wijk.

Uit onderzoek van KPMG in 2019 komen vijf basisfuncties voor het lokale team naar voren ¹⁸:

18 Basisfuncties voor lokale teams in kaart, KPMG, 2019

a) Veilige leefomgeving:

Heb oog voor een veilige leefomgeving van de inwoner en pas de meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling toe.

b) Tijdig signaleren van vraag:

Wees aanwezig daar waar de doelgroep is, zodat vragen gezien worden. Maak verbinding met de wijk en werk outreachend. Investeer in preventie.

c) Vindbare en toegankelijke hulp:

Wees toegankelijk en vindbaar en voer een goede triage uit.

d) Handelen met een brede blik:

Verhelder de vraag, maak een plan van en met het gezin en verleen ondersteuning, beleg de regie, maak duidelijke afspraken, houd een vinger aan de pols en blijf zichtbaar en benaderbaar.

e) Leren en verbeteren:

Verzamel inzichten over je handelen, deel ze, ga erover in gesprek en trek er lessen uit.

Deze leidraad gaat nader in op basisfunctie a (Veilige leefomgeving) en dan specifiek op onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen. Nadere uitwerking volgt in hoofdstuk 6.

Vanuit het perspectief van opdrachtnemer heeft de Associatie Wijkteams op basis van bestaande praktijkkennis en theoretische kennis de opdracht geformuleerd voor lokale (wijk)teams. Het is een groeidocument dat in lopende het jaar 2023 zal worden verrijkt en verdiept.¹⁹ Deze opdrachtformulering bestaat uit acht onderdelen en vormt volgens de Associatie de basis voor de opdracht van lokale teams.

1. Het versterken van de buurt;
2. Laagdrempelig toegankelijk zijn voor vragen, advies en hulp;
3. Aanvullend werken op de mogelijkheden van de inwoner zelf;
4. Kijken met een brede blik;
5. Alert zijn op signalen van onveiligheid en deze bespreekbaar maken;
6. Analyse en planvorming;
7. Het ondersteunen bij en bieden van (intensieve) hulp bij onveiligheid;
8. Het waarborgen van rechtsbescherming.

¹⁹ Opdracht van lokale teams ten aanzien van (on)veiligheid versie 1.0, Associatie Wijkteams, 23 december 2022

De lokale teams bieden vrijwillige hulp en ondersteuning en hebben geen bevoegdheden om zich met inwoners te bemoeien zonder diens toestemming. Zo lang de rechter geen maatregel uitgesproken heeft, is immers de veiligheid van een gezin/huishouden de verantwoordelijkheid van het gezin/huishouden zelf. Tegelijkertijd belegt de wetgever wettelijke taken bij de gemeente op het gebied van onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen, ook in die gevallen dat er nog geen maatregel door de wetgever is uitgesproken. Bovendien dienen ook de professionals van het lokale team zich te verhouden tot de verplichte meldcode.

Zoals uit bovenstaande blijkt is er in de uitvoeringspraktijk een grijs gebied tussen vrijwillig en dwang. De vraag daarbij is hoe de gemeentelijke verantwoordelijkheid zich verhoudt tot de bevoegdheden van de gemeentelijke uitvoeringsorganisaties. Bij verdere ontwikkeling van het Toekomstscenario moet hier meer duidelijkheid komen. Voor nu kijken we wat de RSJ over dit grijze gebied zegt. De Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) en de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) constateerden in 2019 dat 'drang' en 'preventieve jeugdbescherming' soms feitelijk het karakter van dwang krijgen, terwijl het om hulp in het vrijwillig kader gaat. Dit is onwenselijk. 'Er moet een scherp onderscheid worden gemaakt tussen vrijwillige hulp en jeugdbescherming, zonder vormen er 'tussenin'. Het zou voor jeugdigen en ouders glashelder moeten of de hulp vrijwillig is of niet'. De RSJ en de RVS hebben daarom in 2019 de term 'intensieve vrijwillige hulp' geïntroduceerd voor lokale (wijk)teams: een proces van hulp en zorg verlenen in het vrijwillige kader van de (jeugd)zorg, waarbij de (jeugd)professional gradueel meer invloed uitoefent, meer verantwoordelijkheid neemt en daarmee steeds intensiever hulp en zorg verleent én tegelijkertijd de vrijwilligheid van de hulp garandeert.²⁰ In deze leidraad gebruiken we deze term en definitie van de RSJ en RVS.

Kortom vrijwillige hulp bieden betekent niet, dat je alleen hulp biedt als de cliënt zelf in staat is om de hulpvraag te formuleren en gemotiveerd is voor hulp. Juist bij onveiligheid in afhankelijkheidsrelaties of ontwikkelingsbedreiging van minderjarigen is het nodig om te motiveren en outreachend te werken.

Intensieve vrijwillige hulp vraagt van de professionals van het lokale team vaardigheden en expertise om verbinding en vertrouwen tot stand te brengen, om transparant te maken waar zorgen over zijn, om inwoners te motiveren hulp te accepteren en om gezamenlijk een plan te maken en uit te voeren. Zodoende wordt vanuit verbinding met het gezin of huishouden samengewerkt, wordt dwang of drang

20 RSJ en RSV, Intensieve vrijwillige hulp. Heldere grenzen aan drang in de jeugdzorg, 2019

voorkomen en wordt zoveel mogelijk bereikt in het vrijwillig kader. Intensieve vrijwillige hulp vraagt een duidelijke opdracht van gemeenten maar ook om goede afspraken over de randvoorwaarden en toegestane duur van de ondersteuning. Intensieve vrijwillige hulp zijn vaak trajecten van een lange adem, waarbij een begrenzing op basis van tijdsduur niet passend is.

Het merendeel van de signalen over onveiligheid komen bij het lokale team na een melding bij VT in beeld (zie ook hieronder bij kopje c). Op basis van samenwerkingsafspraken tussen het lokale team en VT, draagt VT de melding van (een vermoeden van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling over naar het lokale team. Veilig Thuis en het lokale team overleggen samen over de opvolging. Nadat het lokale team in kennis is gesteld, is het lokale team verantwoordelijk voor de opvolging van die melding. In samenspraak tussen het lokale team en Veilig Thuis wordt afgewogen:

- Hoe er contact gelegd moet worden met het gezin/huishouden en op welke wijze;
- Hoe het lokale team het gezin/huishouden kan ondersteunen in het zoveel mogelijk tot stand brengen van directe veiligheid in het gezin/huishouden en, daar waar van toepassing, aan de hand van de veiligheidsvoorwaarden die door Veilig Thuis zijn opgesteld.
- Of en hoe, aanvullend op het lokale team, inzet van specialistische vormen van hulp en ondersteuning noodzakelijk is.

Aanvullende hulp wordt ingezet gericht op het wegnemen van risico's en het bevorderen van herstel en uiteraard worden daar alle relevante leefgebieden in meegenomen. Denk daarbij aan (in samenwerking met de gemeentelijke diensten) werken aan de basis zoals wonen, werk en inkomen. Bij opvoedproblematiek gaat het bij werken aan de basis ook om hulp voor ouders die de opvoedstress doet afnemen. Daarbij gaat het om (gespecialiseerde) hulpverlening op het gebied van problematiek die vaak samenhangt met huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals LVB-, GGZ- en verslavingsproblematiek.

Afhankelijk van de aard en de omvang van de problematiek kan het lokale team samen met het gezin/huishouden (en waar relevant met partners) een veiligheids-, hulpverlenings- en herstelplan²¹ opstellen en casusregie uitvoeren. In deze fase kan ook gebruik gemaakt worden van de preventieve inzet van de Gecertificeerde

21 Conform het principe van 1Gezin1Plan1Regisseur, maken deze plannen onderdeel uit van het ene plan dat geldt voor het gehele gezin/huishouden. Hierin zijn de veiligheidsbeoordeling en veiligheidsvoorwaarden van Veilig Thuis opgenomen.

Instelling. Daar waar professionals in deze organisatie(s) zelf over onvoldoende kennis/mogelijkheden beschikken als het gaat om GGZ-, verslavings- en/of LVB-problematiek of scheidingsproblematiek, is het van belang dat de gemeente heeft georganiseerd dat zij een beroep kunnen doen op GGZ-professionals (bijvoorbeeld bij een GGZ- of FACT-team²²).

Wanneer vrijwillige hulp ontoereikend is en er ernstige zorgen zijn over de ontwikkeling of veiligheid van een kind kan de RvdK verzocht worden een onderzoek in te stellen. Onderzocht wordt dan of het nodig is om beschermende maatregelen op te leggen en ouders te verplichten hulp te accepteren. Een dergelijk verzoek kan ingediend worden door de gemeente, een Gecertificeerde Instelling, Veilig Thuis of de rechtbank. De gemeente kan deze bevoegdheid bij het lokaal team beleggen.

c. De taken van Veilig Thuis,

Veilig Thuis heeft de wettelijke taak om naar aanleiding van meldingen van huiselijk geweld en kindermishandeling een veiligheidsbeoordeling uit te voeren en, wanneer nodig, vervolgstappen te zetten. Veilig Thuis heeft een wettelijke basis voor het doen van onderzoek en heeft hier geen toestemming van betrokkenen voor nodig. Veilig Thuis organisaties voeren hun wettelijke taken uit aan de hand van het Handelingsprotocol Veilig Thuis.²³ Veilig Thuis heeft daarnaast de belangrijke taak om advies en ondersteuning te bieden aan betrokkenen en professionals bij vermoedens van en signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Afhankelijk van de bevindingen zijn er op hoofdlijnen na de veiligheidsbeoordeling (triage) vier routes te onderscheiden:

1. Er zijn geen vervolgstappen nodig.
2. Betrokkenheid van Veilig Thuis in het vervolgproces is niet nodig.
3. Veilig thuis zorgt dat het lokale wijkteam betrokken wordt, dan wel de reeds lopende hulpverlening, een multidisciplinair team of het cliëntsysteem zelf.
4. Het lokale team biedt het gezin/huishouden (vrijwillige) hulp en ondersteuning aan:
5. Betrokkenheid van Veilig Thuis in het vervolgproces is nodig.
6. Veilig Thuis doet onderzoek en/of stelt veiligheidsvoorwaarden op voor het huishouden/gezin en ziet toe op de opvolging.

22 <https://www.f-actnederland.nl/wat-is-f-act/>

23 Handelingsprotocol Veilig Thuis 2019, Landelijk Netwerk Veilig Thuis

7. Veilig Thuis zorgt dat het lokale team (en/of de andere onder 1 genoemde partijen) betrokken wordt.
 8. Het lokale team biedt het gezin/huishouden (vrijwillige) hulp en ondersteuning aan:
 9. Veilig Thuis vraagt de RvdK om onderzoek. (ongeveer 1% van de gevallen)
- Hieronder worden de huidige taken en samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en de lokale teams en gemeenten beschreven. De wens leeft echter bij partijen om gelijktijdig op te trekken/samen te werken in een netwerk met het gezin/huishouden in plaats van na elkaar met overdrachten (estafette). Deze integraal systeem- en mensgerichte werkwijze is in lijn met het Toekomstscenario en wordt hier en daar al in praktijk gebracht. De gemeente kan in overleg met Veilig Thuis en het lokaal team bepalen hoe ze samen optrekken richting deze andere werkwijze en invulling geven aan onderstaande taken.

Veilig Thuis draagt in veel gevallen een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan over aan het lokale team, zodat het lokale team het gezin/huishouden passende ondersteuning en/of hulpverlening aan kan bieden. Deze overdracht vindt plaats óf direct na de veiligheidsbeoordeling óf nadat Veilig Thuis de diensten Voorwaarden & Vervolg of Onderzoek heeft afgerond. Bij de overdracht direct na de veiligheidsbeoordeling stelt Veilig Thuis het lokale team in kennis van de inhoud van de melding en de informatie die in het kader van de veiligheidsbeoordeling is verkregen. Bij overdracht na afronden van de diensten Voorwaarden & Vervolg of Onderzoek stelt Veilig Thuis het lokale team bovendien in kennis van de door Veilig Thuis voor het gezin/huishouden opgestelde veiligheidsvoorwaarden.

In het Handelingsprotocol Veilig Thuis staat beschreven waaraan de veiligheidsbeoordeling en de veiligheidsvoorwaarden moeten voldoen. Bij overdracht na de diensten Voorwaarden & Vervolg of Onderzoek, monitort Veilig Thuis (1) of door het gezin aan de gestelde veiligheidsvoorwaarden is voldaan, (2) of deze hebben geleid tot directe veiligheid en later stabiele veiligheid en (3) of er aandacht is voor het werken aan herstel van de gevolgen van het geweld. Hiertoe neemt Veilig Thuis contact op met het gezin/huishouden en onder andere professionals uit het lokale (wijk)team. Veilig Thuis sluit de monitoring af wanneer stabiele veiligheid is bereikt.

Als Veilig Thuis zich ernstige zorgen maakt over de veiligheid van een kind en vrijwillige hulp aan het gezin niet voldoende helpt om de situatie te verbeteren dan vraagt deze de RvdK te onderzoeken of het nodig is om beschermingsmaatregelen op te leggen en ouders te verplichten hulp te accepteren.

Naast bovenstaande diensten, heeft Veilig Thuis ook een adviesfunctie: het geven van informatie en ondersteuning aan hulpvragers (o.a. slachtoffers, plegers, getuigen)

als zij een vermoeden hebben van kindermishandeling of huiselijk geweld. Ook professionals worden ondersteund in vragen die zij hebben tijdens de ondersteuning of hulpverlening. Hieronder valt ook zo nodig het samen doorlopen van de meldcode. Een advies leidt overigens niet per definitie tot een melding. Veilig Thuis kijkt samen met de adviesvrager wat er aan de hand is en wat deze zelf kan doen. Is dit niet mogelijk of is er sprake van acute of structurele onveiligheid, dan moet de adviesvrager een melding doen.

d. Raad voor de Kinderbescherming (RvdK)

Als er ernstige zorgen zijn over de ontwikkeling van een kind en gebleken is of verwacht wordt dat vrijwillige hulp onvoldoende helpt, kan de RvdK verzocht worden te onderzoeken of het nodig is om ouders te verplichten hulp te accepteren. Op basis van dit onderzoek kan de RvdK besluiten de kinderrechter te vragen een kinderschermingsmaatregel op te leggen. De meest voorkomende maatregelen voor kinderbescherming zijn de (voorlopige) ondertoezichtstelling (VOTS) en de gezagsbeëindigende maatregel (GZBM).

Bij een OTS (1:255 BW en 1:257 BW) krijgen ouders een jeugdbeschermer toegewezen die werkzaam is bij een Gecertificeerde Instelling (GI). Deze jeugdbeschermer geeft uitvoering aan de doelen van de OTS zoals door de RvdK zijn opgesteld en door de rechtbank worden opgenomen in de beschikking. Als de thuissituatie te onveilig is kan de RvdK of de GI besluiten om de kinderrechter te verzoeken een machtiging uithuisplaatsing af te geven. In dat geval is de GI gemachtigd het kind uit huis te plaatsen (1:265b BW).

De gezagsbeëindigende maatregel (1:266 BW) is de meest verregaande maatregel voor kinderbescherming die de rechter op kan leggen. Het gezag van de ouder(s) wordt dan beëindigd en de gecertificeerde instelling, een pleegouder of familielid krijgen dan de voogdij over het kind toegewezen. De wet geeft de mogelijkheid om het gezag van ouders te herstellen.

De RvdK kan de kinderrechter ook om andere redenen verzoeken in het gezag te voorzien, zoals bijvoorbeeld bij overlijden van ouders of bij minderjarige moeders. Wanneer een maatregel wordt beëindigd heeft de RvdK een toetsende taak.

Naast taken op het gebied van kinderbescherming heeft de RvdK meer wettelijke taken die toezien op jeugdigen, zoals de adviserende taak aan rechtspraak en OM voor jeugdigen die in aanraking komen met het jeugdstrafrecht en coördineert hij de taakstraffen die aan jeugdigen worden opgelegd. Daarnaast heeft de RvdK de

adviserende taak aan de rechtspraak bij geschillen rondom omgang en gezag na (echt)scheiding. Tot slot adviseert de RvdK bij vragen rondom afstand, pleegzorg, adoptie en afstammingsvragen.

e. Gecertificeerde instelling (GI)

Gemeenten zijn op grond van de jeugdwet verantwoordelijk voor de uitvoering van de kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclasseringsmaatregelen. De gecertificeerde instellingen (GI's) zijn bevoegd om deze maatregelen uit te voeren. Gemeenten maken hiervoor afspraken met de GI's in hun regio. Ook kan de gemeente de opdracht aan de GI geven om in het vrijwillige kader werkzaamheden te verrichten om een kinderbeschermingsmaatregel dan wel jeugdreclasseringsmaatregel te voorkomen.

Kinderbeschermingsmaatregelen:

De kinderrechter kan een ondertoezichtstelling (OTS) opleggen als de veiligheid en ontwikkeling van een kind ernstig wordt bedreigd. De jeugdige komt daarmee onder toezicht te staan van een GI. Bij een OTS houden ouders het gezag over hun kind. Wel zijn ze verplicht om mee te werken aan de adviezen en aanwijzingen van de jeugdbeschermer. De OTS is erop gericht ouders te ondersteunen en te begeleiden met als doel dat zij hun opvoedrol zo kunnen uitvoeren dat de ontwikkelingsbedreiging van een kind wordt afgewend. Als dat niet lukt en de thuissituatie te onveilig is dan kan de GI, als uiterste middel, de kinderrechter verzoeken om een machtiging uithuisplaatsing. Ook kan een GI de kinderrechter verzoeken om een jeugdige in de gesloten jeugdzorg te plaatsen.

Als blijkt dat ondanks de OTS en geboden hulp ouders niet in staat zijn om, binnen aanvaardbare termijn, zelf weer voor het kind te zorgen dan kan de GI bij de RvdK een verzoek tot onderzoek naar een gezagsbeëindiging doen. De RvdK kan naar aanleiding van dit onderzoek besluiten de kinderrechter te verzoeken om het gezag van ouders over het kind te beëindigen. Bij een gezagsbeëindigende maatregel kan de voogdij worden neergelegd bij de GI, waarbij een jeugdbeschermer die werkzaam is bij de GI deze maatregel uitvoert. Ook kan de GI de voogdij uitoefenen bij kinderen van ouders die tijdelijk geen gezag meer hebben, bij kinderen van wie de ouders zijn overleden, bij alleenstaande minderjarige vluchtelingen of bij kinderen met een minderjarige moeder. De GI kan voogdij ook via de rechter overdragen aan bijvoorbeeld familieleden of pleegouders.

Bij beëindiging van een maatregel draagt de GI 'warm' over aan het lokale team.

Jeugdreclasseringsmaatregelen:

Een jongere die met de politie in aanraking is geweest en een proces-verbaal heeft gekregen, kan een jeugdreclasseringstoezicht opgelegd krijgen. Jeugdreclassering wordt uitgevoerd door de GI, waarbij de jongere wordt geholpen, begeleid en gecontroleerd. De jongere krijgt door de rechtbank tal van voorwaarden opgelegd, waar hij zich binnen de opgelegde proeftijd aan dient te houden en waar de jeugdreclassering toezicht op moet houden. De jeugdreclassering rapporteert halfjaarlijks aan het OM en de RvdK op de voortgang van de doelen en de voorwaarden. Als de jongere zich stelselmatig niet houdt aan de opgelegde voorwaarden, dient de jeugdreclassering dit te melden aan het OM. Hierop kan een terugmelding volgen, waarop het voorwaardelijke deel van de opgelegde straf ten uitvoer kan worden gelegd. De jeugdreclasseringsmaatregel heeft dus een sterk duaal karakter. Enerzijds beweegt de professional zich in het jeugdzorgdomein en probeert hij de ontwikkeling van de jongere in zijn context te beïnvloeden. Anderzijds heeft de jeugdreclassering een stevige opdracht vanuit het strafrecht om toe te zien op opgelegde voorwaarden en daarop te acteren. Dit doet de jeugdreclasserder samen met professionals uit het jeugd-, én uit het strafrechtdomein.

Het doel van jeugdreclassering is om in samenwerking met het gezin en netwerk, recidive te voorkomen door positieve levensdoelen op te stellen en kansen te creëren voor de jongere in de maatschappij.

f. Samenloop van zorg en strafbare feiten bij huiselijk geweld en kindermishandeling

Onder de noemer 'Veiligheid voorop' werken Veilig Thuis, politie, Openbaar Ministerie, RvdK en de drie reclasseringsorganisaties (3RO) aan verbeterde samenwerking wanneer er sprake is van samenloop tussen zorg en straf. De samenwerking is gericht op een tijdige, gecoördineerde inzet van straf en zorg met al doel dat de kans op herhaling en escalatie afneemt. Informatie hierover is in digitale bundels geordend en breed beschikbaar gesteld.²⁴

Voor het lokale wijkteam is het belangrijk dat zij weten, dat politie en justitie op grond van hun bevoegdheden bijdragen aan het tot stand brengen van meer veiligheid in gezinnen/ huishoudens met straf-, bestuurs- of civielrechtelijke interventies.²⁵ Bij het delen van informatie met het lokale team zijn professionals gehouden aan de voor de betreffende organisatie geldende wet en regelgeving. Meer informatie hierover vindt u in de digitale bundels, (zie link hierboven).

²⁴ <https://vng.nl/artikelen/aanpak-veiligheid-voorop>

²⁵ https://vng.nl/sites/default/files/2021-11/2021-10-03_interventiepalet.pdf

6 De opdracht-verstrekking

De onderdelen voor de opdrachtverstrekking die hieronder aan de orde komen, richten zich op gemeenten in hun opdrachtgevende rol.

a. Gemeentelijke visie op de aanpak van onveiligheid en opdracht

De gemeentelijke visie op werken aan veiligheid staat beschreven in het plan voor de Wmo, de regiovisie huiselijk geweld en kindermishandeling en de regiovisie Jeugd.

In de regiovisie kan ook worden beschreven hoe gemeenten samenwerken met andere organisaties die een rol hebben in het bieden van hulp en ondersteuning aan gezinnen/huishoudens waar sprake is van onveiligheid (onder andere huisartsen, justitiële organisaties, vrouwenopvang, Veilig Thuis, volwassenen-GGZ, enz.).

Op basis van deze documenten organiseert en faciliteert de gemeente de samenwerking, zodat de visie gerealiseerd wordt.

1. Zorg dat de verschillende partners in de gemeente op een afgestemde wijze met de leden van het gezin/huishouden werken en spreken, bij het werken aan veiligheid. Hiervoor is in een visie vastgelegd hoe, o.b.v. de visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid, domein overstijgend en systeemgericht hulp en ondersteuning wordt geboden aan gezinnen/huishoudens waar de veiligheid in het geding is.
2. Expliciteer welke opdracht en expertise het lokale team heeft als het gaat om
 - het signaleren en oppakken van casuïstiek waarin (zorgen over) onveiligheid speelt en
 - het zoveel mogelijk bewerkstelligen van directe veiligheid, het op een effectieve manier hanteerbaar maken van en zoveel mogelijk laten afnemen van de risicofactoren van onveiligheid, en
 - indien nodig hulp en ondersteuning biedt gericht op herstel.Hiervoor kan, aanvullend op deze leidraad, de opdrachtformulering opgesteld door de Associatie Wijkteams gebruikt worden²⁶.
3. Expliciteer afspraken over informatiedeling.

Richt zorgvuldige processen in voor informatiedeling, met oog voor de wettelijke grondslagen en professionele afwegingen. Doel van de informatiedeling is het in samenwerking organiseren van veiligheid en goede zorg. Doel en noodzaak kunnen geconcretiseerd worden aan de hand van de visie Gefaseerd samenwerken aan veiligheid. Het uitvoeren van de Privacy impact assessment

(PIA) gericht op de samenwerking aan veiligheid kan leemtes blootleggen in de voorwaarden die de AVG stelt, waardoor aanvullende afspraken met betrokken organisaties kunnen worden gemaakt. Klik [hier](#) voor een link naar de handreiking die het programmateam Toekomstscenario hiervoor heeft opgesteld.

4. Zorg er voor dat er voldoende (variatie in) gespecialiseerd hulpaanbod beschikbaar is binnen de gemeente (en/of (boven)regionaal) voor alle leden van een gezin of huishouden (slachtoffers en plegers), gericht op het zo veel mogelijk creëren van directe veiligheid, het op een effectieve manier hanteerbaar maken van en zoveel mogelijk laten afnemen van de risicofactoren van onveiligheid en op het bijdragen aan herstel van de gevolgen van onveiligheid. Zorg dat hiervoor afstemming plaatsvindt met de organisatie(s) die toeleiden naar deze hulp.
5. Zorg ervoor dat professionals werkzaam in het bieden van hulp en ondersteuning aan gezinnen/huishoudens waar sprake is van onveiligheid veilig hun werk kunnen doen.

b. Taken in de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling

De basisvoorzieningen in de wijk en het lokale (wijk)teams als laagdrempelige organisatie waar inwoners eenvoudig advies, hulp en ondersteuning kunnen vragen zijn essentieel voor een veilige leefomgeving. Bovendien komen gezinnen en huishoudens waar zorgen om zijn, met deze voorzieningen vaak eerder in beeld. Wanneer blijkt dat de veiligheid in het geding is kan het lokaal team de expertise van VT, GI en de RvdK erbij vragen²⁷.

Taken voor het lokale team

- het signaleren en bespreekbaar maken van zorgen en vragen over onveiligheid
- het vragen van advies of het doen van een melding bij VT (en dit bespreken met de betrokkenen), wanneer dit nodig blijkt naar aanleiding van het doorlopen van de stappen van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling;
- het indienen van een verzoek tot onderzoek doen bij de RvdK als de situatie dit vereist;
- hulp en ondersteuning bieden aan gezinnen en huishoudens waar onveiligheid is en die voldoende snel vrijwillige hulp van het lokale team accepteren;
- hulp en ondersteuning bieden aan gezinnen/huishoudens die overgedragen zijn door VT (met of zonder) veiligheidsvoorwaarden;
- in samenspraak met het gezin en VT zicht op directe veiligheid organiseren;
- het bieden of organiseren van (specialistische vormen van) ondersteuning, hulpverlening en behandeling in het vrijwillige kader gericht op het bewerkstelligen van directe veiligheid, het verminderen en hanteerbaar maken van de risicofactoren en het toewerken naar herstel.

Onderstaand worden deze taken nader uitgewerkt. Niet alle professionals in het lokale team hoeven over alle beschreven competenties te beschikken. Het is echter wel noodzakelijk dat gemeenten het lokale team opdracht geven er voor zorg te

26 https://associatiewijkteams.nl/new/wp-content/uploads/2023/01/23122022_opdracht-lokale-teams-onveiligheid-versie-1.0.pdf

27 Deze taken vloeien onder andere voort uit de Wmo2015, de Jeugdwet en de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

dragen dat er voldoende en passende competenties beschikbaar zijn. Gemeenten en organisaties maken hierover in samenspraak bij de inkoop of subsidiering keuzes passend bij de lokale situatie.

Signaleren en bespreekbaar maken

De belangrijkste vaardigheid van de professionals in het lokale team is het realiseren van aansluiting met de inwoner. De vaardigheid om écht te zien en te horen wat er speelt. Maar ook de vaardigheid om dat transparant te benoemen en betekenis te geven. Het signaleren en bespreekbaar maken van zorgen over veiligheid hoort daar ook bij. Voor professionals werkzaam in de jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning is het gebruiken van de meldcode bovendien verplicht. Op basis van de meldcode besluiten professionals of melden bij Veilig Thuis noodzakelijk is of dat hulp verlenen of organiseren mogelijk is.

Onderdelen van de opdrachtverstrekking

Zorg er voor dat alle professionals in de lokale organisatie(s):

- a) in staat zijn onderliggende risicofactoren voor onveiligheid te signaleren.
- b) in staat zijn onveiligheid in een opvoedsituatie te signaleren.
- c) in staat zijn onveiligheid als gevolg van huiselijk geweld en kindermishandeling in een gezin/huishouden te signaleren, inclusief specifieke geweldsvormen²⁸ en -patronen²⁹ (onder andere seksueel geweld, eer-gerelateerd geweld, gender gerelateerd geweld, intiem terreur, ouderenmishandeling).
- d) in staat zijn om specifieke risicogroepen te herkennen (onder andere ouders met GGZ-problematiek, LVB, complexe scheidingen, ouderverstoting)
- e) in staat zijn te werken met de Meldcode Huiselijk geweld en Kindermishandeling^{30 31}
- f) in staat zijn zorgen over onveiligheid te bespreken met alle betrokkenen (kinderen en volwassenen (incl. plegers), waaronder ook ouderen)³² en/of hiervoor toegang hebben tot³³ een deskundige collega (bijvoorbeeld een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling of een gedragswetenschapper).
- g) toegang hebben tot een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling
- h) in staat zijn systeemgericht te werken.³⁴

28 <https://www.huiselijkgeweld.nl/vormen>

29 <https://gezinsprofielen.augeo.nl/augeo-special-gezinsprofielen/profielen-achter-het-geweld>

30 Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>

31 <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Kindermishandeling/Signaleren-van-kindermishandeling>

32 Voorbeelden: <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Kindermishandeling/Zorgen-bespreken/In-gesprek-met-kind-en-ouders>, <https://www.wijkteamswerkenmetjeugd.nl/veiligheid-thuis-en-op-school/drie-dimensiemodel-gesprekstechniek-gevoelige-onderwerpen>, <https://www.wijkteamswerkenmetjeugd.nl/veiligheid-thuis-en-op-school/factor-veiligheid-vragenlijst-huiselijk-geweld>

33 Voorbeelden: <https://www.nji.nl/Kindermishandeling-Probleemschets-Definitie>, <https://www.huiselijkgeweld.nl/typengeweld>

Zicht op directe veiligheid

Bij zicht op directe veiligheid wordt in samenspraak met het gezin, afgesproken wie mee gaan kijken of de onveiligheid zich niet herhaalt. Met het gezin zelf, het sociale netwerk, betrokken professionals en instanties zoals bijvoorbeeld scholen, huisarts en jeugdgezondheidszorg worden hierover afspraken gemaakt. De betrokkenen weten op welke signalen zij moeten letten en welke informatie zij moeten delen met het lokale team.

Deze afspraken worden vastgelegd in een veiligheidsplan en meestal zal het lokale team vinger aan de pols houden op de naleving van deze afspraken. Goede afspraken zijn noodzakelijk wanneer nog geen sprake is van stabiele veiligheid maar zeker ook voor gezinnen/huishoudens die op een wachtlijst staan.

Wanneer geconstateerd wordt dat de veiligheidsbeoordeling en/of gestelde veiligheidsvoorwaarden niet toereikend zijn, of wanneer het gezin/huishouden niet (meer) bereid is of niet in staat is zich aan de afspraken te houden of de hulp te accepteren, treedt het lokaal team in overleg met VT, GI en/of de RvdK.

De afspraken over het zicht op de directe veiligheid eindigen wanneer de veiligheid (weer) voldoende stabiel is.

Onderdelen van de opdrachtverstrekking

- a. Zorg dat er voldoende professionals in het lokale team beschikbaar zijn om zicht op directe veiligheid te organiseren voor alle leden van het gezin/huishouden waar zorgen zijn over onveiligheid.

Directe veiligheid, stabiele veiligheid en herstel van de gevolgen

Om te kunnen werken aan de veiligheid wordt samen met het gezin/huishouden een plan opgesteld. Het plan gaat over alle leden van het gezin/huishouden (systemisch) en over alle relevante leefgebieden (integraal). In dit plan worden concreet toetsbare doelen opgenomen, die toewerken naar stabiele veiligheid binnen het gezin/huishouden, herstel van trauma's en herstel van de gevolgen van het geweld voor alle leden

34 <https://open.overheid.nl/repository/ronl-79dad0a9-c043-4a8b-8d15-f65d288242d2/1/pdf/tk-bijlage-toekomstscenario-kind-en-gezinsbescherming.pdf> (onder gezinsgericht), https://vng.nl/sites/default/files/2021-11/21_358-ghnt-invulling-kernbegrippen-2.pdf en Toezicht Sociaal Domein: 'Dit betekent dat bij de hulpverlening de partner, de kinderen en eventuele overige familieleden worden betrokken, met uitzondering van gevallen waarin het niet veilig is om de partner en/of familie te betrekken'.

van dit gezin/huishouden.³⁵ Uitgangspunt is dat er steeds samen met alle leden van het gezin/huishouden wordt opgetrokken, tenzij dit niet mogelijk is om de veiligheid van andere te kunnen waarborgen (bijvoorbeeld bij intieme terreur).

Het is belangrijk dat de sociale steunstructuur van de gezinnen/huishoudens bij het opstellen van dit plan wordt betrokken. Samen met het gezin/huishouden en de betrokken professionals (o.a. huisarts, school/kinderopvang, politie, GGZ (eventueel via een FACT-team³⁶), verslavingszorg, (jeugd)gezondheidszorg, etc.) kunnen oplossingen worden doordacht en ingebracht. Het gezin/ huishouden wordt hierbij indien nodig ondersteund met (casus)regie volgens het gedachtengoed van 1Gezin1Plan1Regisseur. De professional die deze taak heeft, ordent, concretiseert, prioriteert en bewaakt de voortgang.³⁷ Ook is deze professional (net als de andere professionals) alert op signalen van herhaling van onveiligheid en maakt dit bespreekbaar. Het lokale team houdt de vinger aan de pols of afspraken worden nagekomen.

Waar nodig wordt op maat expertise, advies en hulp toegevoegd van netwerkpartners. Het lokale team blijft het vaste gezicht en hulpverlener voor het gezin/huishouden. Als hulp en ondersteuning in het vrijwillig kader niet afdoende is, kan een verzoek tot onderzoek gedaan worden bij RvdK. De RvdK onderzoekt de noodzaak tot het treffen van een kinderschermingsmaatregel indien het college, een daartoe door het college aangewezen jeugdhulpaanbieder, een gecertificeerde instelling of Veilig Thuis hiertoe een verzoek heeft gedaan. (3.1 JW)

Ook voor en tijdens het onderzoek of na uitspraak van de rechter blijft het lokale team het vaste gezicht en hulpverlener als het gezin/huishouden dit wil. In alle fasen van de hulpverlening moet voor betrokkenen duidelijk zijn of de hulp en ondersteuning vrijwillig is of verplicht. De hulp en ondersteuning die zij van het lokale team ontvangen is in alle gevallen op vrijwillige basis.

Het bereiken van stabiele veiligheid, is vaak een kwestie van lange adem, want een deel van deze gezinnen/ huishoudens heeft langdurig deskundige hulp en ondersteuning nodig.

Onderdelen van de opdrachtverstrekking

Zorg dat de professionals van het lokale team:

- a) werken conform het gedachtengoed van 1Gezin1Plan1Regisseur;

35 visie_gefaseerd_samenwerken_aan_veiligheid_januari2021.pdf (vng.nl)

36 <https://www.f-actnederland.nl/wat-is-f-act/>

37 <http://www.regiesociaaldomein.nl/>

- b) werken op basis van een gedeelde visie op veiligheid;³⁸
- c) systeemgericht en traumasensitief werken;
- d) met één instrument³⁹ werken voor de veiligheidsinschatting; op de hoogte zijn welke instrumenten andere organisaties in het netwerk hiervoor gebruiken en hoe deze zich verhouden tot het eigen instrument;
- e) waar nodig in staat zijn maatwerk toe te passen;
- f) het gezin/huishouden kunnen ondersteunen met (casus)regie, samen met partner-organisaties, totdat stabiele veiligheid is bereikt;⁴⁰
- g) gebruik kunnen maken van aanvullende expertise op het gebied van (on)veiligheid in opvoedsituaties en als gevolg van huiselijk geweld en kindermishandeling (zoals de adviesfuncties bij VT, GI en RvdK);
- h) een verzoek tot onderzoek (VTO) kunnen (laten) indienen bij de RvdK;
- i) mogelijkheden hebben om GGZ-professionals te consulteren bij GGZ-, verslavings- of LVB-problematiek (bijvoorbeeld via een GGZ- of FACT-team).

Zorg dat die professionals in het lokale team die werken met gezinnen/huishoudens waar zorgen zijn over onveiligheid, beschikken over, of toegang hebben tot:

- a) een basiskennis van geweldsdynamiek en risicofactoren en beschermende factoren (incl. patroonherkenning);⁴¹
- b) een basiskennis van specifieke geweldsvormen⁴² en -patronen⁴³ (onder andere seksueel geweld, eer-gerelateerd geweld, ouderenmishandeling), risicofactoren en specifieke risicogroepen (onder andere ouders met GGZ-problematiek, LVB, complexe scheidingen);⁴⁴
- c) een basiskennis op het gebied van de problematiek en risicofactoren die vaak samenhangen met huiselijk geweld en kindermishandeling, o.a. bestaansonzekerheid, complexe scheidingen, LVB-, GGZ- en verslavingsproblematiek;⁴⁵
- d) een basiskennis van de relevantie onderdelen van familie-, jeugd- en bestuursrecht (met name gezag, erkenning, kindbeschermingsmaatregelen en wet Tijdelijk Huisverbod) en WvGGZ;
- e) kennis van hoe de samenwerking tussen hen en Veilig Thuis, de GI's en RvdK verloopt en wat zij daarin van Veilig Thuis, de GI's en RvdK mogen verwachten.

Zorg dat professionals die in het lokale team werken met gezinnen/huishoudens waar zorgen zijn over onveiligheid, in staat zijn:

38 visie_gefaseerd_samenwerken_aan_veiligheid_januari2021.pdf (vng.nl)

39 <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Publicatie-NJi/Veiligheid-en-ricos-inschatten-wat-helpt.pdf>, https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/huiselijk_geweld_bij_kinderen_en_volwassenen/aandachtspunten_diagnostiek_fhg_volwassenen/risicotaxatie-instrumenten_fhg_volwassenen.html

40 De aard van huiselijk geweld en kindermishandeling maakt dat het voeren van (casus)regie over een langere periode noodzakelijk kan zijn. www.regiesociaaldomein.nl

41 Voorbeelden: Signs of Safety, Multifocus, GIPS, Top-3

42 <https://www.huiselijkgeweld.nl/vormen>

43 <https://gezinsprofielen.augeo.nl/augeo-special-gezinsprofielen/augeo-kennis-gezinsprofielen>

44 Voorbeelden: <https://www.nji.nl/Kindermishandeling-Probleemschets-Definitie>, <https://www.huiselijkgeweld.nl/typengeweld>

45 Onderdeel van deze basiskennis is weten waar een professional terecht kan voor ondersteuning bij GGZ-, verslavings- en/of LVB-problematiek (bv. het FACT-team)

- a) zorgen over onveiligheid en geweld te bespreken met alle betrokkenen (kinderen en volwassenen, waaronder ouderen en plegers);⁴⁶
- b) outreachend^{47 48} aan te sluiten bij gezinnen/huishoudens en te ondersteunen bij de formulering van de hulpvraag;
- c) een veiligheidsinschatting te maken samen met en voor alle leden van het gezin/huishouden⁴⁹
- d) de sociale steunstructuur van het gezin/huishouden te betrekken en te steunen in het zorgen voor directe veiligheid, het zoveel mogelijk laten afnemen en hanteerbaar maken van de risicofactoren van onveiligheid en het werken aan herstel;
- e) contact te houden met alle betrokken professionals bij het gezin/huishouden (o.a. huisarts, school/kinderopvang, politie, GGZ, verslavingszorg, vrouwenopvang, CSG, VT, GI, RvdK, Reclassering etc.);
- f) het gezin/huishouden te ondersteunen in het voeren van regie op het maken van en gezamenlijke besluitvorming over een integrale analyse en het opstellen en uitvoeren van veiligheids-, hulpverlenings- en herstelplannen;⁵⁰
- g) veiligheidsplannen met gezin en sociaal netwerk op te stellen (waar mogelijk samen met betrokken partner-organisaties), de door Veilig Thuis geformuleerde veiligheidsvoorwaarden hierin te vertalen, en het veiligheidsplan uit te voeren;
- h) tijdig systeemgerichte (gespecialiseerde) hulp of ondersteuning in te zetten (of naar toe te leiden) voor alle leden van het gezin/huishouden op het gebied van de problematiek die vaak (direct of indirect) samenhangt met onveiligheid, o.a. LVB-, GGZ- en verslavingsproblematiek, complexe scheidingen, maar ook huisvesting en inkomen en andere bestaanszekerheden;
- i) tijdig systeemgerichte (gespecialiseerde) hulp of ondersteuning in te zetten (of toe te leiden) voor alle leden van het gezin/huishouden, om te herstellen van de gevolgen van het geweld (bijvoorbeeld traumabehandeling).
- j) gezinnen/huishoudens te ondersteunen in het voeren van regie op de uitvoering van een veiligheids-, hulpverlenings- en herstelplan (ook wel (casus)regie genoemd).

c. Samenwerkingsafspraken lokaal team, VT, RvdK en GI

Het bieden van hulp en ondersteuning aan gezinnen/huishoudens waar sprake is van onveiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid van onder andere gemeenten, VT, RvdK, GI en de lokale organisatie(s). Dit vraagt een goede samenwerking

- 46 Voorbeelden: <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Kindermishandeling/Zorgen-bespreken/In-gesprek-met-kind-en-ouders>, <https://www.wijkteamswerkenmetjeugd.nl/veiligheid-thuis-en-op-school/drie-dimensiemodel-gesprekstechniek-gevoelige-onderwerpen>,
- 47 Dat houdt in dat contact gezocht wordt met betrokkenen, ook zonder dat zij zelf een hulpvraag hebben. In het contact wordt vasthoudendheid betracht in het bewegen van betrokkenen tot het openstaan voor hulp. Het moet voor betrokkenen steeds helder zijn dat het om vrijwillige (intensieve) hulp gaat.
- 48 Kwestie van lange adem, Verwey-Jonker Instituut, 2020 (p141.): *‘Een eenmalig bezoek en dan een oordeel vellen op grond van allerlei andere informatie, helpt niet om mensen te motiveren tot hulp. Het winnen van vertrouwen kost tijd, en zonder intrinsieke motivatie van ouders kost het nog meer tijd. In geval van geweldsproblematiek in gezinnen is het niet werkzaam alleen hulp te bieden als er een vraag om hulp ligt; een geweldsdynamiek vraagt ook om bescherming en dwang tot het stoppen van agressie en geweld.’*
- 49 Het lokale team hoeft niet altijd zelf een veiligheidsbeoordeling uit te voeren. Indien een veiligheidsbeoordeling is gedaan door Veilig Thuis, Openbaar Ministerie en/of Raad voor de Kinderbescherming, dan dient de professional in de lokale organisatie(s) in staat te zijn met deze veiligheidsbeoordeling te kunnen werken.
- 50 <http://www.regiesociaaldomein.nl/>

tussen deze organisaties. Samenwerkingsafspraken tussen deze organisaties zorgen ervoor dat de verwachtingen over en weer geëxpliciteerd zijn en houvast bieden. De gemeente heeft de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat werkwijze van deze organisaties naadloos op elkaar aansluit.

Onderdelen voor opdrachtverstrekking

Zorg dat Veilig Thuis, RvdK, GI en het lokaal (wijk)team samenwerkingsafspraken maken. Deze samenwerkingsafspraken⁵¹ bevatten in ieder geval afspraken over:

- a) Wanneer en hoe de lokale organisatie(s), gebruik kan maken van de dienst Advies en Ondersteuning van zowel VT, RvdK (bijvoorbeeld bij de laatste weging die samen met het gezin wordt gedaan) als GI.
- b) Het informeren van direct betrokkenen over:
 - i. de melding bij Veilig Thuis en de in kennisstelling door Veilig Thuis aan de lokale organisatie(s) (onder andere wie informeert de direct betrokkenen en wanneer).
 - ii. het verzoek tot onderzoek bij de RvdK (onder andere wie informeert de direct betrokkenen en wanneer).
- c) De taakverdeling tussen betrokken professionals van Veilig Thuis, RvdK, GI en het lokaal wijkteam onder andere over het opstellen van veiligheidsplannen, informeren direct betrokkenen en in het geval van wachtlijsten.
- d) Afspraken over:
 - i. de start en beëindiging van betrokkenheid Veilig Thuis, RvdK en/of GI bij een gezin/huishouden;
 - ii. de wijze waarop de overdracht gebeurt door VT;
 - iii. de samenwerking (taken, verantwoordelijkheden) in de fase van zicht op directe veiligheid, ook in het geval dat er nieuwe zorgen zijn over het gezin/huishouden;
 - iv. de informatie die wordt overgedragen door VT, RvdK en/of GI;
 - v. de kwaliteit van de veiligheidsbeoordeling en veiligheidsvoorwaarden door VT.
- e) Afspraken tussen lokaal team en RvdK hoe de samenwerking verloopt als het lokaal team nieuwe zorgen heeft over het gezin nadat een ondertoezichtstelling is opgeheven.
- f) De manier waarop de RvdK het lokale team informeert over het resultaat van het verzoek tot onderzoek. Inclusief afspraken over welke informatie wordt gedeeld.
- g) Afstemming tussen GI en lokale organisatie(s) over de inzet van jeugdhulp op indicatie⁵².
- h) Zorg voor een overzicht van de (zoveel mogelijk) erkende methodes en instrumenten die door professionals van de lokale organisatie(s), Veilig Thuis, RvdK en GI worden gebruikt voor het in beeld brengen wat er aan de hand is en wat er op de verschillende leefgebieden nodig is. Hierbij gaat het vooral om eenduidigheid in taal en afstemming van de inhoud.
(Noot: binnen het programma Toekomstscenario wordt gewerkt aan een samenhangende set van kaders, methodes en instrumenten. We adviseren gemeenten bij verbeteracties hierbij aan te sluiten)
- i) Welke stappen er door wie worden gezet op het moment dat de bij een gezin/huishouden betrokken medewerkers van Veilig Thuis, RvdK, GI en/of van de lokale organisatie(s) niet tot overeenstemming komen, waardoor samenwerking en voortgang (dreigen te) stagneren.
- j) Hoe casuïstiek met elkaar wordt geëvalueerd zodat gezamenlijk wordt geleerd.

51 Voor de samenwerkingsafspraken tussen VT en de lokale organisatie(s) kan hiervoor gebruik gemaakt worden van het model samenwerkingsafspraken "Samen werken aan Veiligheid en Herstel" Paul Baeten, 2019

52 Geadviseerd wordt gebruik te maken van de handreiking verwijzingsproces gecertificeerde instellingen

Zorg dat de samenwerkingsafspraken tussen de lokale organisatie(s) en Veilig Thuis, de Raad voor

de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instelling:

- a. in lijn zijn met de gezamenlijke integrale visie die in de gemeente is opgesteld, en
- b. naadloos op elkaar aansluiten, en
- c. dat deze periodiek gezamenlijk geëvalueerd worden.

7 Verantwoording

Voor het opstellen van deze leidraad zijn de volgende stappen gezet:

- Er is gebruik gemaakt van de juridische notitie en de reactie op het kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten 2019 van de Associatie Wijkteams.⁵³
- Er is gebruik gemaakt van de aanbevelingen tot actualisatie van de expertpool die in opdracht van het programma Geweld hoort nergens thuis gemeenten hebben ondersteund in het toepassen van het kwaliteitskader Werken aan veiligheid voor lokale (wijk)teams en gemeenten 2019.
- De opbrengsten van drie digitale bijeenkomsten waaraan vertegenwoordigers van onder andere gemeenten, Veilig Thuis-organisaties, lokale (wijk)teams, Gecertificeerde Instellingen (GI's) en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) hebben deelgenomen.
- Versies van deze leidraad zijn voorgelegd aan landelijke vertegenwoordigers van onder andere het landelijk netwerk Zorg-Straf, de Associatie Wijkteams, het Landelijke Netwerk Veilig Thuis (LNVt), de RvdK, de GI's.
- Er is input opgehaald bij vertegenwoordigers van het programma Toekomstscenario kind en gezinsbescherming en het programma Scheiden zonder schade.
- Juristen betrokken bij het programma Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming hebben deze leidraad beoordeeld op juridische gronden.

Ten aanzien van besluitvorming zijn in ieder geval de volgende stappen voorzien:

- Het Landelijk Netwerk Veilig Thuis, GI's, RvdK en Associatie Wijkteams worden gevraagd om een reactie op de definitieve concept versie;
- Bespreking in de governance van het programma Toekomstscenario;
- Bespreking in het ambtelijk overleg centrumgemeenten Vrouwenopvang, ac-counthoudersoverleg GI en J42;
- Bespreking in het wethoudersoverleg BW/MO en VO/HG en BJ42;

53 <https://associatiewijkteams.nl/new/wp-content/uploads/2023/01/15122022-Notitie-kwaliteitskader-veiligheid-Netwerk-juristen-AW.pdf> en <https://associatiewijkteams.nl/new/wp-content/uploads/2023/01/27112022-feedback-Associatie-Wijkteams-op-kwaliteitskader-veiligheid-lokale-teams.pdf>

- Vaststelling in Commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs en de Commissie Bestuur en Veiligheid van de VNG.

In dit document zijn termen gebruikt waarvan de definities nog worden doorontwikkeld. Het gaat onder andere om **outreaching, systeem- en mensgericht** en **(casus)regie**. In dit document is gebruik gemaakt van en wordt verwezen naar definities die in eerdere publicaties zijn opgenomen. Wanneer door voortschrijdend inzicht definities worden aangepast, dan zal deze leidraad daar ook op worden aangepast.

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 82 00
info@vng.nl

januari 2024

vng.nl